

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KOMISIONERET PUBLIKE

Nr. _____ prot.

Tiranë, më 24.7.2019

Lënda: Parashtrimet e Komisionerit Publik në seancën gjyqësore, pranë Kolegjit të Posaçëm të Apelimit, datë 24.7.2019, për çështjen që i përket subjektit të rivlerësimit znj. Valbona Bala

Të nderuar anëtarë të trupit gjykues,

Komisioneri Publik, bazuar në nenin C, pika 2, nenin F, pika 2, të aneksit të Kushtetutës dhe nenin 63, pika 1 e ligjit nr. 84/2016, ka ushtruar të drejtën e ankimit kundër vendimit nr. 65, datë 13.9.2018, të Komisionit të Pavarur të Kualifikimit.

Subjekti i rivlerësimit, znj. Valbona Bala (Paja), ka ushtruar funksionin e këshilltares ligjore pranë Njesisë së Shërbimit Ligjor të Gjykatës Kushtetuese, prej datës 18.4.2008 deri më datë 30.4.2017, moment në të cilin dorëheqja e saj nga detyra (dorëzuar më 31.3.2017) është bërë efektive me anë të Urdhrit të Kryetarit të Gjykatës Kushtetuese, nr. 11, datë 20.4.2017, “Për lirim nga detyra dhe përfundimin e marrëdhënieve të punës”.

Ndërkohë që subjekti i rivlerësimit ka paraqitur dorëheqjen, ligji nr. 76/2016, datë 22.7.2016, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8417, datë 21.10.1998, “Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë”, e ndryshuar, kishte hyrë në fuqi prej 8 muajve, pra në datë 11.8.2016¹, moment në të cilin, sipas nenit 179/b, pika 4, paragrafi i parë² i Kushtetutës, znj. Bala, në detyrën e këshilltares ligjore pranë Gjykatës Kushtetuese, ka marrë cilësinë e subjektit që i nënshtrohet procesit të rivlerësimit kalimtar *ex officio*.

Referuar ligjit nr. 84/2016³, dalë në zbatim të nenit 179/b të Kushtetutës, me qëllim përcaktimin e procedurave dhe kritereve të rivlerësimit, në rastin konkret dorëheqja nuk është dhënë në kushtet e nenit 56 të ligjit, pra paraqitja me shkrim pranë Presidentit të Republikës dhe publikimi në faqen zyrtare të internetit të këtij institucioni.

Komisioni i Pavarur i Kualifikimit (në vijim referuar si Komisioni), me anë të shkresës nr. *** prot., datë ***.3.2018, i është drejtuar Institucionit të Presidentit të Republikës, ku i ka kërkuar

¹ Referuar Fletores Zyrtare (F. Z.) nr. 138, datë 27 korrik 2016. Ligji ka hyrë në fuqi 15 ditë pas botimit në F.Z.

² Të gjithë këshilltarët ligjorë pranë Gjykatës Kushtetuese dhe Gjykatës së Lartë, ndihmësit ligjorë pranë gjykatave administrative, ndihmësit ligjorë pranë Prokurorisë së Përgjithshme do të rivlerësohen *ex officio*.

³ Pas botimit në F.Z. nr.180, datë 23.9.2016, ligji hyri në fuqi më datë 8.10.2016. Në datë 25.10.2016, ligji u pezullua nga Gjykata Kushtetuese dhe afati i zbatimit të tij ecën për 17 ditë. Në datë 18.1.2017, Gjykata Kushtetuese rrëzoi kërkesën për shfuqizimin e ligjit e njëkohësisht pezullimin e tij. Ky vendim është botuar në F.Z., në datë 19.1.2017. Nisur nga fakti i pezullimit dhe ecja e afatit, afati 3-mujor nga hyrja në fuqi e ligjit, sipas nenit 56 të tij, për dorëheqjen, ka mbaruar në datë 31.3.2017.

informacion mbi emrat e kandidatëve për anëtar të Gjykatës Kushtetuese, që vijnë nga sistemi gjyqësor, me qëllim që Komisioni t'i vlerësojë me përparësi këto kandidatura.

Institucioni i Presidentit të Republikës, me anë të shkresës nr. *** prot, datë ***.3.2018, i është përgjigjur Komisionit dhe i ka vënë në dispozicion listën e plotë (jo vetëm kandidatët nga sistemi gjyqësor) të aplikantëve, që kanë paraqitur kërkesë për vendin vakant dhe vakancën e parakohshme gjyqtar në Gjykatën Kushtetuese, shpallur sipas dekretit nr. 10722, dhe atij nr. 10723, të datës 7.2.2018, të Presidentit të Republikës, ku ndër të tjera figuron edhe emri i subjektit të rivlerësimit, znj. Valbona Bala, cilësuar si këshilltare pranë USAID.

Më datë 15.5.2018, trupi gjykues i Komisionit ka vendosur fillimin e hetimit administrativ sipas procedurave të rivlerësimit për subjektin, znj. Bala, për të tria kriteret e vlerësimit.

Më datë 25.6.2018, subjekti i rivlerësimit, znj. Bala, i drejtohet Komisionit,⁴ me kërkesë për qartësimin e pozicionit të saj si subjekt në procesin e rivlerësimit, ku, pasi parashtrohet qëndrimin e saj se rivlerësimi lidhet me funksionin ose mbajtjen/ushtrimin *de facto* të detyrës, shprehet se: *“...në kushtet kur nuk ushtroj aktualisht një funksion, për shkak të të cilit duhet t'i nënshtrohem procesit të rivlerësimit ex officio (vendimi juaj sipas nenit 58/1/a/b/c), kur nuk kam kaluar pragun e kërkuar për t'u kualifikuar si kandidat potencial për magjistrat (vendimi juaj sipas nenit 58/2), marrë në konsideratë të drejtën kushtetuese për të zgjedhur lirisht profesionin dhe vijimin e karrierës, si dhe kur nuk kam refuzuar kontrollin përmes dorëheqjes sipas nenit G të aneksit të Kushtetutës, por, përkundrazi, kam shprehur vullnetin për të qëndruar në sistemin e drejtësisë, përmes aplikimit për pozicionin e gjyqtarit në GJK... do ta vlerësoja shumë që Komisioni i Pavarur i Kualifikimit të qartësonte cilësinë me të cilën është duke vijuar procesin e rivlerësimit në rastin tim.*

Në vijim të shkresës së sipërcituar, më datë 27.6.2018, subjekti i rivlerësimit, znj. Bala, i drejtohet sërish Komisionit⁵, për dijeni përfaqësuesit të ONM-së dhe Inspektoratit të KLD-së, ku, ndër të tjera, është shprehur se:

- i. *“...Unë nuk kam paraqitur dorëheqje pranë Presidentit të Republikës brenda afatit 3-mujor, por kam treguar dukshëm dhe me veprime aktive vullnetin tim për të qëndruar në sistemin e drejtësisë;*
- ii. *Dua të nënvizoj fort faktin se ky komunikim nuk ka për qëllim refuzimin dhe as shmangien nga procesi i rivlerësimit...*
- iii. *Ju bëj me dije se, në respekt të detyrimeve që burojnë nga kuadri ligjor për rivlerësimin, po vijoj me përmbushjen e detyrimeve ligjore, duke ju venë në dispozicion informacionin e kërkuar... do të vlerësoja të më vini në dispozicion brenda mundësive tuaja një përgjigje për rastin konkret... E lë në çmuarjen e Komisionit nëse janë kushtet për vijimin ose jo të procesit të rivlerësimit.*

Më datë 6.9.2018⁶, vëzhguesi ndërkombëtar i çështjes, në zbatim të nenit B, pika 3, germa “b”, e aneksit të Kushtetutës dhe nenit 49, pika 11, e ligjit nr. 84/2016, ka paraqitur opinionin e tij me shkrim lidhur me këtë çështje, ku, pasi analizon situatën e subjektit, në përfundim shprehet se *“... procesi i rivlerësimit për subjektin e rivlerësimit, Valbona Bala Pajo, duhet të ndërpritet në zbatim të plotë të dispozitave të nenit G të aneksit të Kushtetutës”*.

⁴ Protokolluar pranë KPK-së me nr. *** prot., datë ***.6.2018.

⁵ Protokolluar pranë KPK-së me nr. *** prot., datë ***.6.2018.

⁶ Protokolluar pranë KPK-së me nr. *** prot., datë ***.9.2018.

Trupi gjykues i Komisionit, pas shqyrtimit të provave dhe fakteve të mbledhura, dëgjimit të arsyetimit ligjor dhe rekomandimit të relatores së çështjes⁷, mbështetur në nenin G të aneksit të Kushtetutës, ka vendosur:

- i. Të ndërpresë procesin e rivlerësimit kalimtar të znj. Valbona Bala (Pajo).
- ii. Ky vendim, i arsyetuar, u njoftohet subjektit të rivlerësimit, Komisionerit Publik dhe vëzhguesve ndërkombëtarë, dhe publikohet në faqen zyrtare të internetit të Komisionit, në përputhje me pikën 7, të nenit 55, të ligjit nr. 84/2016.
- iii. Ky vendim mund të ankimohet pranë Kolegjit të Posaçëm të Apelit nga subjekti i rivlerësimit dhe/ose Komisioneri Publik, brenda 15 ditëve nga data e njoftimit të vendimit. Ankimi depozitohet pranë Komisionit të Pavarur të Kualifikimit.

Në vendimin përkatës, në pjesën arsyetuese, Komisioni konstaton se, në përputhje me nenin 179/b, pika 4, fjalia e parë e Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, këshilltarët e Gjykatës Kushtetuese janë subjekte të rivlerësimit, që i përkasin kategorisë së rivlerësimit *ex officio*. Për këtë arsye, znj. Valbona Bala është subjekt rivlerësimi në momentin që ligji nr. 84/2016 ka hyrë në fuqi. Znj. Valbona Bala ka dorëzuar brenda datës 31.1.2017, pranë ILDKPKI-së, DSIK-së dhe KLD-së, dokumentacionin e kërkuar në zbatim të ligjit nr. 84/2016.

Duke iu referuar nenit G të aneksit të Kushtetutës, Komisioni arsyeton se pasoja e dorëheqjes nga funksioni si këshilltarë ligjorë në Gjykatën Kushtetuese, nga ana e subjektit të rivlerësimit, znj. Valbona Bala (brenda tre muajve që ligji kishte hyrë në fuqi), është ndërprerja e procesit të rivlerësimit (neni G, pika 1) dhe ndalimi i emërimit të saj në një prej funksioneve gjyqar ose prokuror i çdo niveli etj., për një periudhë 15- vjeçare (neni G, pika 2).

Në arsyetimin e vendimit, Komisioni shprehet se, në përputhje me nenin 179/b, pika 4, fjalia e dytë, procesit të rivlerësimit mund t'i nënshtrohen me kërkesë dhe nëse plotësojnë kriteret sipas ligjit edhe ish-këshilltarët ligjorë të Gjykatës Kushtetuese, të cilët kanë punuar në këto pozicione të paktën tre vjet. Sipas Komisionit, pavarësisht se znj. Valbona Bala ka ushtruar funksionin e këshilltares në Gjykatën Kushtetuese, ajo nuk është subjekt rivlerësimi me kërkesë sipas kësaj dispozite, për arsyet si vijojnë: “Përveç faktit se nuk ka një kërkesë nga ana e saj për t’iu nënshtruar procesit të rivlerësimit, ajo nuk mund t’i nënshtrohet këtij procesi në cilësinë e ish-këshilltares (për efekt të ligjit nr. 84/2016), për arsye se faktikisht ajo nuk e gëzon këtë status, pikërisht për shkak të dorëheqjes së parëvokueshme që ka dhënë nga funksioni i Këshilltares së Gjykatës Kushtetuese, në kohën që ligji ishte në fuqi...”.

Në përfundim të arsyetimit, Komisioni ka vlerësuar se vazhdimi i procesit të rivlerësimit me statusin e ish-këshilltares për subjektin e rivlerësimit, znj. Valbona Bala (Pajo), do të cenonte qëllimin e nenit G të aneksit të Kushtetutës, pasi të gjithë subjektet e rivlerësimit *ex officio*, pas dorëheqjes, do të kishin të drejtë të bëheshin “subjekte rivlerësimi vullnetar”, ndërkohë që paragrafi i dytë i këtij neni ndalon emërimin e tyre në ato funksione për një periudhë 15-vjeçare.

⁷ Bazuar në nenin 14, pika 5, germa “d”, e ligjit nr. 84/2016, relatorja e çështjes, ndër të tjera, ka parashtruar para trupit, duke arsyetuar e propozuar...: *“se pavarësisht se dorëheqja e subjektit nuk është paraqitur pranë Presidentit të Republikës dhe botimit në faqen zyrtare të këtij institucioni, fakt i cili ka pamundësuar marrjen dijeni nga ana e KPK-së, dorëheqja nga funksioni i këshilltarit pranë GJK-së, e përjashton znj. Bala nga të qenit subjekt i rivlerësimit ex officio dhe, duke qenë se dorëheqja është dhënë në datën 31 mars, pra brenda afatit 3 muaj, parashikuar nga neni 56 i ligjit, procesi i rivlerësimit duhet të ndërpritet po sipas kësaj dispozite ligjore”*. Ndërkohë vijon arsyetimin duke referuar nenin G të aneksit të Kushtetutës, duke konkluduar se: *“sipas kësaj dispozite, kuptohet qartë se pasoja e dorëheqjes nga funksioni i këshilltares ligjore në GJK, nga ana e subjektit të rivlerësimit, znj. Bala, është ndërprerja e procesit të rivlerësimit (pika 1 e nenit G) dhe ndalimi i emërimit të saj në një prej funksioneve të parashikuar nga pika 2 e nenit G, për një periudhë 15-vjeçare”*. Pasi trajton kategorinë tjetër, atë të ish-këshilltarëve, gjyqtarëve, prokurorëve etj. (neni 179/b, pika 4, paragrafi 2), propozon që KPK-ja, bazuar në nenin 56 të ligjit nr. 84/2016 dhe nenin G të aneksit të Kushtetutës, të marrë vendim për ndërprerjen e procesit të rivlerësimit për subjektin.

Komisioneri Publik, pas vlerësimit të rrethanave dhe fakteve të administruara nga Komisioni për subjektin e rivlerësimit, znj. Bala, në konsideratë të qëllimit të përcaktuar nga nenin 179/b i Kushtetutës dhe vendimit orientues të Kolegjit të Posaçëm të Apelimit nr.1/2018 (JR), çmon se vendimi i Komisionit të Pavarur të Kualifikimit nuk është i drejtë, pasi procesi i rivlerësimit për subjektin Valbona Bala Pajo duhej të ndërpritej, sikundër është shprehur Komisioni, vetëm në zbatim të plotë të nenit G të aneksit të Kushtetutës, përfshirë këtu ndalimin e parashikuar në pikën 2 të kësaj dispozite.

Ndërkohë, konstatohet se Komisioni, në raport me ecurinë e mëtejshme të procesit të rivlerësimit, në rastin konkret duhej të argumentonte në mënyrë shteruese natyrën specifike të statusit që gëzon subjekti konkret i rivlerësimit, sa i përket administrimit të plotë të akteve dhe dokumentacionit që lidhet me shprehjen e qartë dhe pa ekuivok të vullnetit për dhënien e dorëheqjes, me qëllim saktësimin e efekteve ligjore shkak-pasojë për procesin e rivlerësimit.

Nga arsyetimi i vendimit duket sikur Komisioni konfondon cilësimin ligjor të subjektit, duke arsyetuar nën regjimin e nenit 179/b, pika 4, paragrafi i dytë, *ish-këshilltarët*, kategori kjo e cila ka rregullim tërësisht të ndryshëm ligjor nga kategoria këshilltarë të Gjykatës Kushtetuese, sipas nenit 179/b, pika 4, paragrafi i parë.

Cilësimin si subjekt i rivlerësimit për qëllim të nenit 179/b të Kushtetutës, znj. Bala e ka marrë prej momentit të hyrjes në fuqi të ligjit nr. 76/2016, datë 22.7.2016, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8417/1998, “Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, dhe jo me hyrjen në fuqi të ligjit nr. 84/2016, siç arsyeton Komisioni. Ligji nr. 76/2016 ka hyrë në fuqi prej datës 11.8.2016, moment në të cilin znj. Bala ka qenë në detyrën e këshilltares ligjore pranë Gjykatës Kushtetuese, dhe në zbatim të nenit 179/b, pika 4, fjalia e parë, subjekti ka marrë cilësimin e subjektit të rivlerësimit dhe procesi ndaj saj ka filluar me dorëzimin pranë ILDKPKI-së, DSIK-së dhe KLD-së të dokumentacionit të kërkuar nga ligji nr. 84/2016.

Momenti i hyrjes në fuqi i ndryshimeve kushtetuese merr rëndësi në këtë rast, pasi ky moment deçiziv përcakton të drejtat dhe detyrimet e subjektit në raport me procesin e rivlerësimit, duke e konsideruar kështu subjekt të rivlerësimit kalimtar për shkak të detyrës (*ex officio*). Vlen të theksohet se ky status, për qëllim të procesit të rivlerësimit, mund të ndryshojë duke *u pushuar apo ndërprerë*, vetëm në dy raste, si shkak i vullnetit të subjektit me anë të dorëheqjes: (i) ai i parashikuar në nenin 56 të ligjit nr. 84/2016 dhe (ii) nenin G të aneksit të Kushtetutës, ku qëllimi i të dyja dispozitave ka qenë që t’i japë mundësi subjekteve për t’u larguar me dëshirë, pa iu nënshtruar procesit të rivlerësimit.

Duke iu rikthyer rastit në shqyrtim, referuar gjendjeve të akteve dhe arsyetimit të vendimit, është i paqartë shkaku ligjor që ka shërbyer për ndërprerjen e procesit të rivlerësimit nga ana e Komisionit për subjektin, znj. Bala, dhe arsyeja pse nuk është zbatuar aplikimi i plotë i nenit G të aneksit të Kushtetutës.

Komisioneri Publik nënvizon se subjektet e parashikuara në nenin 179/b, pika 3 dhe 4, i nënshtrohen procesit të rivlerësimit *ex officio*, për shkak se me hyrjen në fuqi të ndryshimeve të reja kushtetuese, ato janë gjendur në detyrë (*officio*), status ky i cili ndryshon duke u pushuar apo ndërprerë, vetëm në kushtet e përcaktuar në nenin 56 të ligjit nr. 84/2016 dhe nenin G të aneksit të Kushtetutës. Ndryshimi i detyrës së subjektit të rivlerësimit gjatë ecurisë së procesit për shkaqe dhe arsye të tjera, tej atyre të përcaktuara nga dispozitat e sipërcituara, nuk ndikon në ecurinë e procesit nga organi rivlerësues.

Për më tepër, arsyetimi i Komisionit nuk i përgjigjet provave të administruara për këtë qëllim, dhe vetë vullnetit të shprehur nga subjekti për mosheqje dorë nga procesi i rivlerësimit, me anë të shkresave të datës 25 dhe 27 qershor 2018, të lartpërmendura.

Duke qenë përballë këtyre rrethanave dyzuese dhe jo të qarta në vetë vullnetin e shprehur nga subjekti në lidhje me procesin e rivlerësimit dhe pasojat ligjore të dorëheqjes së saj, i takonte Komisionit që të identifikonte saktë shkaku ligjor mbi të cilin po ndërpriste procesin e rivlerësimit dhe në përputhje me orientimin e marrë nga vendimi nr. 1/2018, i Kolegjit të Posaçëm të Apelimit. Në këto kushte, vërejmë se në vendimin për subjektin e rivlerësimit znj. Bala, Komisioni, përveç se nuk ka caktuar në pjesën urdhëruese ndalimin e emërimit për periudhën 15-vjeçare, sipas pikës 2 të nenit G të Kushtetutës, duket se nuk ka mbajtur parasysh edhe orientimet e dhëna nga Kolegji në këto drejtime:

- i.* verifikimi i vullnetit të lirë dhe të pavesuar të subjektit të rivlerësimit për dorëheqje;
- ii.* verifikimin e rrethanave konkrete nëse jemi para rastit përjashtimor kur nuk mbahet seancë dëgjimore me subjektin.

Komisioni i gjendur në këtë situatë konkrete, faktike e ligjore, mund të vlerësonte orientimin e dhënë nga Kolegji, në paragrafët 54 dhe 55 të vendimit nr.1/2018 (JR), dhe të arsyetonte nëse ishte para rrethanave të përjashtimit nga e drejta për t'u dëgjuar apo duhej të zhvillonte seancë dëgjimore me subjektin e rivlerësimit.

Në çdo rast, nisur nga roli që i njihet Komisionerit Publik nga Kushtetuta dhe ligji gjatë procesit të rivlerësimit, si përfaqësues i interesit publik, në vështrim të nenit 66/2, të ligjit nr. 84/2016, ne çmojmë se Komisioni në dhënien e vendimit nr. 65/2018, duhet të kishte zbatuar domosdoshmërisht orientimin e Kolegjit, dhënë me anë të vendimin nr. 1/2018(JR), paragrafi 97, referuar edhe paragrafëve 63, 70, 71, 72, 79, 93, 95 dhe 96.

Duke gjetur me vend të nënvizojë se, në zbatim të orientimit të dhënë nga ana e Kolegjit me vendimin nr.1/2018 (JR), ruajtja e një standardi interpretimi dhe zbatimi të legjislacionit në raste të ngjashme, është e nevojshme të garantohet.

Në kushtet kur vetë Komisioni, më parë në kohë nga marrja e vendimit konkret nr. 65/2018, në dy raste të tjera të dhënies së dorëheqjes, vendimi nr. 28/2018 dhe nr. 38/2018, por edhe më pas në kohë nga marrja e vendimit konkret nr. 66/2018, në një rast tjetër të dhënies së dorëheqjes, vendimi nr. 66/2018, ka parashikuar në pjesën urdhëruese të vendimit dhe paragrafin 2, të nenit G, të aneksit të Kushtetutës.

Referuar nenit F dhe G të aneksit të Kushtetutës, jurisprudencës së Kolegjit të Posaçëm të Apelimit pranë Gjykatës Kushtetuese, vendimit nr.1/2018 JR, datë 11.6.2018, kërkojmë që shkaqet e këtij ankimi të merren në shqyrtim nga ana e Kolegjit të Posaçëm të Apelimit dhe, në zbatim të nenit 66/1, germa “b”, të ligjit nr. 84/2016, të vendosë:

- Ndryshimin e vendimit nr. 65, datë 13.9.2018, të Komisionit të Pavarur të Kualifikimit.

KOMISIONERI PUBLIK
Florian BALLHYSA